

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Strahovit zločinec.

Prepogosta zločinstva v sedanjih dneh so ljudem odvzela tisto grozo, katera jih je poprejšnja leta sprehajala, če se je kde kaj hudobnega zgodilo.

Ljudje so postali v tej reči uže topi in neobčutni. Veliko je uže, če dalje časa kakšnega zločina ne pozabijo. Toda kar se je zadnje dni pri nas godilo, to se ljudem saj v nekaterih okrajih zlasti v sv. Lenartskem in Konjiškem ne izbrise kmalu iz spomina. Zločinstvo je prestrahovito in zopet žalosten dokaz, da brez sv. Kristusove vere človek zabrede in postane grozovitnejši od divje, krvi lačne hijene.

Ludvik Havranek se je rodil v Krapini ter vzrastle v Konjicah. Dečko je bil prebrisane glave in čedne postave.

Več časa je služil pri županu Koprivniku na Padežkem vrhu. Vzamejo ga k vojakom in vvrstijo v ženijski oddelek, kder se dobro nauči pisati, brati in računati. Tudi nemška beseda mu gladko teče. Ko vojaštvo dosluži, vzame ga nek profesor in učenjak prirodoslovec kot slugo seboj na potovanje križem sveta. Na tem potovanji, na kopnem in morji, vidi veliko tujih ljudij in krajev v Evropi, Afriki in Aziji pa tudi sv. vero popolnem zgubi. Pravijo, da je bil v Egiptu pa tudi na Turškem nekaj časa v sužnosti potem pa med cigani.

Naposled vrne se domov in ostane v Gradci ter dobi baje na vseučilišči posel kot sluga. Živi naprej brezverno in slabo tako, da ga obsodi c. k. sodnija na 4 leta v ječo. Tri leta odsluži v Karlavi, za četrto pa je od cesarja pomiloščen. Predlanskim je bilo, ko dojde zopet v konjiški okraj ter služi tu in tam. Ljudje se mu čudijo, da nemški gladko govori kakor kakšen profesor.

Pa tudi strmijo, ko jim pravi, da je brez vsake vere in stma mu brezverstvo in pregreha bila možgane zmešala. Sicer pa se obnaša tiho, mirno in pokorno. Nekokrat ga malo razdraži

Likušova rejenka ter jo hoče zabosti. Likuš ga napodi.

Sedaj se poda v Slovenske gorice. Tukaj v sv. Lenartskem okraji ubije svojo mater. Vsled tega pride pred porotno sodnijo celjsko, ki ga za norega spozna in v deželno norišnico Feldhofske pri Gradci odpošlje.

Vendar tukaj zbeži in ubije v Samarkovi pri sv. Lenartu v Slov. goricah posestnika Schönwetterja, jegovega sinčka in smrtno rani njegovo ženo. Morivec beži proti Mariboru in jo mahne v Pohorje. V soboto 7. oktobra pije v krčmi pekarjevej v Oplotnici, v nedeljo zgodaj pa ga vidijo uže vrh Pohorja pri Studenčnikovem žlebu. V noči potem pride na Mlakarjevo (holcerjevo) gostijo pri Tevžunu na Padežkem vrhu, kder se potika do pondeljka (9.) popoludne.

Med tem pridejo žandarji, od sr. Jugertskega župnika upozorjeni, v Pohorje ter ga zunaj vesi sv. Jugertske po široki cesti v Vas gredočega do malo korakov srečajo. Megla je pa gosta, da človek svoje noge pred seboj ne vidi. Zločinec zasliši žandarje glasno govoriti, jih spozna po njihovej nemščini in mahne hipoma v stran.

Ljudje se ga povsod hudo bojijo vedoč, da je na Padežkem vrhu požgal dve kmetiji in dve žagi. Prejeti se ga nihče ne upa, še jesti mu dajejo, kedar jih poprosi. Klatil se je daleč na Pohorji, in se nahajajo frišna kurišča po gošah, kder si je gobe, krompir itd. kahal in pekel. Pastirjev in otrok ni mogoče na pašo spraviti za živino. Žandarji pa ga zastonj zalezavajo.

Bog vedi, kaj je bilo, da ga je v nedeljo jutro 15. oktobra gnalo doli pred Oplotnico v kajšo črevljarja Ungarja (glej dopis iz Čadrama). Nesrečnež umori črevljarja, ženo in 2 otroka, tretjega pa strašno rani, ter naposled hišo uže.

Sedaj hiti na visoko Pohorje nazaj, da ubije nosečo ženo kmeta Ferdinanda Vetriha (po domače Jurgo), na katero je uže več časa

prežal. Vetrih je zadnji in najvišji posestnik ondi na Pohorju. K sreči je doma in hiti braniti ženo in otroke. Havranek se pa zakadi v njega z bodalom in koračunom (nožem) pa Vetrih ga udari s sekuro tepačo v bok in križ prav močno. Nekaj trenutkov še srdito seka po Vetrihu pa ga ne dosegne, potem se pa uvidevši da je hudo ranjen spusti v pobeg. Vetrih vdere za njim in ga po 1/4 ure trijajočem dirjanji dobiti in vjame.

Zenejo ga k sv. Jungerti možje ukajoči, da so zločinsko pošast ugrabili želeč ga izročiti krvavej sodnji. Toda čas mu poteče. Sedaj ga pokliče sam božji sodnik pred sebe. Havranek izdihne svojo nesrečno dušo.

Ko bi ta človek bil zvest ostal Bogu, lepim naukom sv. Cerkve, katerih je v mladosti gotovo in mnogo prejel, lahko bi zavoljo svoje bistre glave in krepke postave primerno srečo dosegnil uže na tem svetu. Tako pa je izneverivši se Bogu in Cerkvi postal zločinska pošast, da je groza le misliti na njo! Slabe tovaršije in krivi nauki so mu bili v največjo nesrečo!

Ni vse zlato, kar se blišči v sedanjih dneh.

II. Pogostim samoumorom uzrok je — neverstvo. To je začelo sedanje dni prav drzno šopiriti se. Vedno dalje grabi ter streže vero pri vseh ljudeh iztrebiti. Nevernike navdaja neka divja gorečnost. Napuh ga je rodil in hude strasti mu ogenj netijo. Zato kaže neverstvo povsod silno gospodstvaželnost in brezobzirno nestrpljivost. Ves svet bi se mu naj pokoraval.

Vsak nevernež v rodbini, vsak nevernik v srenji ali fari je uže pravi apostol neverstva. Kako pa neverstvo razsajati in ljudstvo strahovati zna, to kaže prva francoska revolucija. Vero v Kristusa, da, celo vero v božje bitje stregla je ta strahovita revolucija ljudem iz src poruvati in pokončati. Vsa preganjanja duhovnikov, redovnikov, redovnic itd. v sedanjih dneh imajo svoj prvotni uzrok v neverstvu. Ono si domišljuje, da se mu sedaj posreči zmagati povsod. K večjemu še trpijo vero pri posameznih ljudeh in stanovih, doma. Toda v javnem življenji mu zabranjujejo ves upliv. S tem pa se jači neverstvo še huje in dela naposled na silovito zatirovanje sv. vere.

Nevarščina krščanskim narodom od neverstva preteča ni več majhna, ampak čedalje večja. Vsled dedovanega greha je človeško srce itak uže skvarjeno, v hudo nagneno ter se neverstvu le prerado odpira, zlasti dokler je še mlado. Ako se tedaj neverstvo šopiri v javnem življenji, upliva jako nevarno na vernike. Vera v Boga, v Zveličarja, v sv. katoliško Cerkvo, na večnost se krha, kvari po raznih ugovorih, dvomih. Nekateri jo zgubijo popolnem, drugim se omaja in oslabi. Posebno ugonoblja pa mla-

dino, up prihodnosti, in to je najžalostneje; kajti Bogu izneverjena mladina zapušča pozneje še slabši zarod. Čem dalje in huje tedaj neverstvo zavlada v šolah, novinah, javnem življenji, tem večje šievilo nevernikov si pridobi. In tako zabredejo vrlih krščanskih staršev otroci, vnuki in celi narodi sčasoma v žalostno temo pogubnega neverstva.

Neverstvo pa je smrt нравnemu, poštemu, krepostnemu življenju. Še deset božjih zapovedij omaja neverstvo ljudem in jim dela njihovo izpolnjevanje težavno, ali celo nemogoče. Kajti neverstvo ruši strah in ljubezen božjo, vero na večno plačilo ter jemlje ljudem milost božjo, ki je človeku potrebna, da izpolnjuje zapovedi. Neverstvo ugonobi najpotrebnejše čednosti: ponižnost, pokorščino, zatajevanje samega sebe. Ob enem pa še pouzročuje razuzdanost, redi napuh in draži človeške strasti.

Vsled tega postanejo ljudje brezvestni, nepošteni, nepokorni, brez ljubezni do bližnjega. Pravi krščanski red doma, v občini, fari, državi silno trpi. Tatbine, goljufije, ropi, ubojstva, krive prisege in vsake vrste zločinstva se množijo; so ljudje za prekucijo in revolucijo godni, kar je skoraj vselej in povsod gotovi nasledek neverstva. In takšna je sedaj po Evropi vkljub razupitej omiki! Ni toraj vse zlato, kar se blišči v sedanjih dneh. Desterniški.

Gospodarske stvari.

Ovčje garje kako jih ozdravljati.

Ovčje garje nastanejo po nalezbi. Povod in vzrok garjam je neka zakažna uš (Dermatocaptis), ki se ovcam na koži zaploja in zareja. Garjeva uš je drobna živalica, ima krogličasto truplo z osmerimi nogami, ki v sesalne rivčke končujejo. Na glavi imajo dvojne kleščastih za grizenje ustvarjenih čeljusti. Ta uš se redi s tem, da sesa kri iz kože in se po nji pase, kakor živina po travniku. Že v 14—16 dnevih potem ko je bila breja uš prenesena na kako zdravo ovco, so najti na nji mlade uši, tako da po preteku jednega meseca že drugi zarod po ovčji koži gomazi. Ako toraj vzamemo, da zaleže jedna garjeva uš le 15 mladičev, kar je gotovo malo rečeno, in da je med njimi le dve tretjini samic, tako se pomnožitev takole godi:

Zarod po dnevih samic in sameev,	1	15	10	5
2	30	100	50	
3	45	1000	500	
4	50	10.000	5000	
5	75	100.000	50.000	
6	90	1.000.000	500.000	

tedaj v 3 mesecih 1 1/2 milijona zaroda. Iz tega se pojasnuje hitro razširjanje te bolezni in sama

jedina garjeva ovca more v kratkem času celo čredo okužiti.

Ovčje garje dobivajo pri posebnem živetji ovac v večjih čredah in pa pri težavnem spoznanju prvih sledi v volnatem kožuhu toliko razširjavo. Pa ne le po skupnem življenju razširjajo sé garje, ampak tudi v ovčarijah, kjer dostikrat v starem lesovju, v nastelji, v gnoji itd. uši živijo in se tako zopet na zdrave ovce preseljujejo.

Ker v prejšnjih časih niso znali ovčjih garij ozdravljati zlasti ne iz celih čred pregnati, imeli so garje za podedljive in neozdravljive. Mislili so, da so garje neki nasledek preostre krvi, kterege ni dobro hitro ozdravljati. Po raznih mažah, za kakoršne ima skoraj vsak ovčar kak recept, se še dan današnji ovčje garje nekakšno ob tla devajo in zato se nahajajo ovčje črede, v katerih garje niso posebno razširjene. Če so se na jedni ovci pregnale, vendar še v celi čredi tičijo in vsaka ovca te črede more zopet celo čredo okužiti. Kupci kupujejo ovce, ki so bile po mazanji ozdravljene. Kmalo potem, ko pride taka ovca med novo čredo, zaradijo se na novo garje v toti čredi in ovčar jih skuša zopet z mazanjem pregnati, kar dostikrat več škoduje kakor pa koristi. Z mažo in oljnatimi tvarinami in celo s tobakovim sokom se ne pride vsem ušim do živega in ne poginejo vse. Jedino zanesljivo gotovo sredstvo garje v kratkem času pregnati je kopanje ovec po striženji. Najboljša je združena Walzova kopel, pri kateri ni nevarnosti zastrupljenja. Ta kopel tudi ni draga in se je v mnogih krajih, kjer so jo skusili, dobro skazala. Ta kopel obstoji iz sledečih tvarin: Karbolove kisline 1500, živega apna 1000, sode 3000, mazilne žajfe 3000 gramov. Vse to se raztopi v 260 litrov vrele vode. Ta množina je prerajtana na 100 ovec, ktere se s ščetjo iz korenčja pri veliki kadi izpirajo. Če so ovce zelo garjeve, se po 4 ali 5 dnevih pranje ponovi, ker prva kopel ne pokonča vsakokrat vseh ušnih gnjid.

Dalje se morajo tudi hlevi očistiti ali razkužiti. Da se to do dobra doseže, ne smejo ovce po kopanji najmanj 6 tednov v hlev, ampak morajo noč in dan pod milim nebom ostati. Gnoj se mora iz hleva do čista pokidati in stene z apnenim mlekom pobeliti.

Komur se je posrečilo s takim ravnanjem in desinficiranjem zopet čredo čistih ovec dobiti, tako je potem posebna skrb in pazljivost na to obračati, da se to težavno delo po nakupu garjevih ovec zopet ne vniči in ves trud zastoj ne stori.

Premiranje bikov vršilo se je dne 6. in 7. oktobra t. l. v Mariboru, ob enem tudi licenciranje. Dognali so 30 bikov, 22 bilo je licenciranih, 2 pa nesposobna spoznana za pleme. Premije so dobili: 1. grajščina V. nundenavska

za lepega bika Marijahoferskega, lemena, grajščina Langenthal (Möllthalsko koroško pleme) K. Hausner v Mariboru (Möllthal), dr. Otmar Reiser v Pekrah (Mölltahl), Maha v Pobrežji.

Pri sv. Lenartu v Slov. goricah je ovo delo tudi opravljeno. Premije so dobili: 1. Marija Breznik v Radehovi (bik je Mürzthalskega plemena štajerskega). 2. Jurij Vraz v gornjih Verjanah (Marijahofer, skrižan), 3. M. Skamlar v gornjih Žerjavcah (jednako), 4. Janez Zorec v gornjem Partinji (domače pleme). V Slov. Bistrici prejeli so premije za lepe bika: 1. Jož. Jager v Stanovskem (Mürzthaler), 2. baron Post v gornji Polskavi (Mürzthaler), 3. J. Šlamberger v Peklu (Mürzthaler), 4. Jurij Pernušek iz Petreža (Mürzthaler, skrižan), 5. Andrej Vučnik iz Pretreža (jednako), 6. Lovro Sovič v gornji Bistrici (Mürzthaler, skrižan).

Sejmi 20. oktobra v Mariboru, 21. okt. v Celji, Sevnici in Mariboru, 23. oktobra v Ribnici, Dramljah, Vidmu, 24. oktobra v Cirkovcah, 26. okt. v Gradci. Na Koroškem 21. okt. v Kutarčah in v Črni pri Pliberku, 27. okt. v Celovci, 28. okt. v Kaplji, Trižah.

Dopisi.

Iz Čadrama. (Letina. Strašno hudo delstvo.) Pozna jesen je nastopila in vse pridelke s polja in vinogradov smo spravili pod streho, ter zamoremo tekoče leto uvrstiti k drugim v našo kroniko. Ko je druga polovica sušca in skoraj celi april prav lep se nam prikazal, smo se kmetovalci nadejali prav dobre letine, posebno smo si čebelarjeji obetali zgodnih rojev in strdi na cente; a pri čelah smo se zmotili, kajti vže majnik nam ni bil ugoden, še menje pa rožnik. Dobili smo malo rojev in še tisti bili so nekteri pozni in slabi ostali. Kdor bo hotel drugo leto z nekolikim veseljem zopet čebelariti, bode moral močnim starcem, ki niso rojili, vzeti in slabim rojem ali obrojenem strdi dodati, drugače bi se gotovo število njegovih panjev zelo skrčilo. Drugi pridelki so pri nas za vsem bili še prav dobri, posebno vrlo je plenjala ozimina, pšenica in rž, in sicer tako imenovana česka rž, ktera naj bo vsem kmetovalcem gorke priperočena, zakaj pisatelj tega nje je vsejal na dobri njivi 30 bokalov in ker je velika zrastle, so njo vedne burje z deževjem združene popolnoma vrgle, bilo nje je 13 kop in namlatili smo nje dobre mere 10 vaganov, tedaj je dalo eno zrno 13 $\frac{1}{3}$. Tudi tursica je bila veliko lepša od lani, a črv, ki se je zadnja leta tudi k nam pritepel, ji vže škoduje in mi zdatne pomoči proti njemu ne vemo. (Kocene koruzne jeseni poberite in sežgite vsi posestniki v okolici. Ured.) Krompir nam je dal le srednjega pridelka, ker ga je na mokrih njivah ve-

liko segnjilo in poln tudi ni bil posebno. Ajda za štajerske žgance in kruh prav potrebna, je tudi lepa in nam bo veliko pomagala. Sadje se je silno lepo zastavilo in je še večjidel v lepem vremenu ocvetelo; slive so šle skoraj povsod v rožiče, le gruške in jabolane bile so prav polne; jabelka so se zopet lahko prodala, če tudi polovnjak le po 5 gld.; neka kmetica vdova skupila je za nje 120 gld.; lepa spodbuja za vse kmete z lepimi legami, na katerih se dajo dobri sadunosniki napraviti in dohodki kmetije zboljšati. Sena bilo je menje od lani, otave primerno veliko več, pa vsled vednega deža smo oboje težko spravljali. Vinska trta je silno veliko kabernikov nastavila, posebno Izabela na braj-dah, in naštel sem na enem trsu po 120 do 150 grozdov in ako bi bilo ugodnejše vreme, bi bila tudi trgategv boljša, tako pa je za vsem le malo boljša, ali pri nekterih še slabejša od lanske, razun dobrote vina, ki lansko presega. Na oralu smo ga za vsem le po 3—4 polovnjake pridelali. — Včeraj na god sv. Terezije se je pri nas silno hudodelstvo, ali morebiti bolje rečeno, nesreča zgodila. Znani morivec Schönwetterjeve rodbine, Ludevik Havranek, ki je v Konjicah vzrastel, se je zadnji čas po Pohorji potikal in je prišel v jutru še pred 4. uro v Gorici zunaj Oplotnice k črevljarju Antonu Ungar-u z besedami: „Gelobt sei Jesus Christus; jetzt wird angefangen“; potem vzame hitro koračun (nož) v roke, ter vsaka ženo Katro parkrat po glavi, in ko se mož v bran postavi, je njega začel tudi po glavi in kjer je mogel sekati, in ker so otroci Karol, Jožef in Anton v postelji upili, je tudi te strašno razmesaril in sicer zadnja tako, da ni upati ozdravljenja, ker imata čepinji do možgan razbiti. Karol ima sicer pet ran na glavi, a te niso smrtne; mož in žena sta pa oba v smrtni nevarnosti, le starejša hči Jozefa in rokodelski učence sta zbežala in nista ranjena. Ko je pa vse tako neusmiljeno norljavi hudobnež razmesaril, je še kočo užgal, in mož in žena sta morala zadnje moči napeti, da sta ranjene otroke tje vun znosila in potem sta večkrat omedlela. Koza, jedno prase in živež je zgorel. Po storjenem zločinu se je Havranek podal proti sv. Kunigundi.

Iz Maribora. (Tridnevnic pri č. oo. frančiškanih. Letos je 700 let, kar je luč sveta zagledal naš sv. oča Frančišek, po svoji goreči ljubezni do Boga imenovan Serafinski. Da bi se spomin rojstva tolikanj slovečega svetnika, ki je bil od rojstva do smrti živa podoba Kristusova in je celo zaslužil prejeti njegove sv. rane, ki je bil začetnik po njem imenovanega po celem svetu razširjenega reda frančiškanskega, vredno slavil, obhajala se bode v frančiškanski cerkvi v Mariboru slovesna tridnevnic. Sv. Oča papež Leon XIII. so za to tridnevnic podelili razne odpustke in privile-

gije. Brale se bodo vse tri dni slovesne sv. meše od sv. Frančiška. Kdorkoli se bo skesano spovedal in sv. obhajilo sprejel, ter skozi vse tri dni obiskoval frančiškansko cerkev v Mariboru in molil po namenu papeževem, zadobil bo popolnoma odpustek, ki se zamore tudi dušam v vicah v prid obrniti. Kdor našo cerkev obiše vse tri dni ter ondi moli po imenovanem namenu in ne prejme sv. zakramentov, vdeleži se vsak dan enkrat nepopolnega odpustka sedem let. Ta slovesna tridnevnic se bode v sledečem redu obhajala: V četrtek 26. oktobra bodo ob dveh popoldne cerkvene večernice na koru in potem sv. križev pot za vse rajne brate in sestre vseh treh redov sv. Frančiška in ta križev pot se bo molil vsaki dan. Ob treh bode slovenska in ob šestih nemška uvodna pridiga z sv. blagoslovom. V **petek, saboto in nedeljo** t. j. 27. 28. in 29. oktobra bodo vsaki dan ob šestih in desetih slovesne sv. meše in ob sedmih, ob pol desetih predpoldnem in ob treh popoldne slovenske in ob šestih zvečer nemške pridige. Nadalje bode vsaki dan eno uro predpoldnem in eno uro popoldne sv. Rešnje Telo k molitvi izpostavljeno in se bodo med tem molile cerkvene dnevnic na koru. V **nedeljo 29. oktobra okoli 5. ure** popoldne se bode slovesno obhajala **preblazena smrt** našega sv. o. Frančiška in se tisti psalm prepeval, ki ga je sv. oča molil, pred ko je svojo sv. dušo izdihnil. Končala se bode ta tridnevna pobožnost v nedeljo večer z zahvalno pesmo „Te Deum“. — Ker so s to slovesnostjo sklenjeni tudi odpustki, pričakujemo, da se je bodo udeleževali v obilnem številu otroci in častilci sv. Frančiška in sploh vsi verniki v čast Bogu, v slavo Njegovemu ljubljencu sv. o. Frančišku, vernim dušam v vicah v tolažbo in pomoč ter v prid in zveličanje svojim lastnim dušam. Izrekamo najiskrenejšo željo, da bi vsi, ki bode-mo te dni obhajali 700letnico rojstva sv. očeta Frančiška na zemlji, **800letnico** Njegovega rojstva, ko se bo pisalo 1982, obhajali v družbi Jezusa in Marije v nebesih!

Iz Ptuja. (Bralno društvo ali čitalnica.) Vest, da delajo rodoljubi pri sv. Ani v slov. gor. na to, da bi ustanovili čitalnico ali bralno društvo, razveselila nas je jako. Vemo, da se nemška meja pomika od severa proti jugu, da se nemštvo širi in slovenstvo kreči. Toda Slovenci so roke križem držali in gledali. Da hitreje napredujejo, osnovali so Nemci povsod ob mejah podružnice nemškega šolskega društva in ustanovili šole. Slovenci niso storili ničesa. Skrajni čas je tedaj, da začnejo delati priprave, da si ohranijo ona tla, katera imenujejo še svojo last. Slovensko društvo, koje se je osnovalo v Mariboru, bode jih gotovo rado in uspešno podpiralo, pa tudi posamezni Slovenci ga bodo vsestransko podpirali; kajti vsem Slovencem je na

tem ležeče, da si ohranimo jezik in zemljo, katero so nam zapustili naši predniki slovenske korenine. Slovenci ob severni meji le krepko in pogumno naprej! Ako si pomagamo sami, pomagal nam boče tudi Bog!

Iz Ptujja. (Slovensko uradovanje — celjski lisjak) Če prav imamo tukaj več gospodov pri sodniji, ki so popolnoma našega jezika tudi v pisavi zmožni in ki bi tudi baje radi slovenski uradovali, se to vendar do zdaj prav pičlo godi. Kakor čujemo, je temu vzrok, sicer obče spotovani in zelo marljivi gospod sodnik sam, ki slovenskemu uradovanju ni prijatelj! Ali mu mar ni znano, da je naš okraj popolnoma slovenski? — „Kmečki lisjak“ ima tudi pri nas več prav marljivih agitatorjev. Mej temi se odlikuje tudi trgovec špecarije J. K. katerega polno ime še danes zamolčimo, a prihodnje, ako ne bode miroval, ga potipamo boljše. Slovenski kruh pa je dober?

Iz Brežic. Na hrvaški meji, kjer mej hlapeci in deklami ni slišati nijedne nemške besede, kjer nas tužno doneči pastirski rog dan za dnevom prav po domače opominja, da je mesto ostalo še zmirom pri staroslovenskih šegah in običajih, kjer se veliko več hrvaščine sliši, kakor pa nemščine, tukaj nabila so se na vogle pretečeni mesec, tedaj prav sedaj, ko se uže slov. uradovanje tudi v c. kr. uradnih vpe-ljava, sledeča naznanila: „das verunreinigen der Gassen und das schnalzen ist bei Strafe von 2 fl. und das betteln verbothen“. Nam je težko razumevno, kaj se z neumno nemškutarijo pri nas hoče? Misliti moramo, da le nemškutarji mesto gnjusijo in krave gonijo na pašo, katere morda tu pa tam snagoljubnosti meščanov grdo nagajajo. Svetujem mestnemu ekonomu, naj kupe daja do čistega spravljati na gnojišče in denar za nemške tablice bode prihranjen, mesto pa snažno zadosti. Mislim tudi, da je pokanje z bičem še sploh prijetneje, kakor pa tuljenje na znani pastirski rog, trdim še, da je nam slov. berač ljubši, kakor bogataš odpadnik, po domače nemškutar.

Iz šmarijskega okraja. (Nekoliko nasvetov.) Znano je, kako nemški Schulverein deluje. On se zagovarja, dasiravno je toliko postaven, kakor nemški učni jezik po koroških šolah. Po postavi namreč je materni jezik otrok brez izjeme učni jezik. Stariši, župani itd. smejo samo razsojevati, ali se naj tudi drugi deželni jezik kot učni predmet v šolo upelje ali ne. A na Koroškem sme peščica nemčurskih županov razsojevati o učnem jeziku. Po tem takem si menda lahko celo kitajski jezik v svoje šole vpeljajo! V državnem zboru se mora stvar kmalu razjasniti, kajti koroškim Slovencem treba nujne pomoči. — Enaka je s Schulvereinom. Pravde o njem torej še ne more biti konec. V državnem zboru mora se stvar

še krepkeje prejeti, razjasniti in postavno rešiti! — Ali za sedaj nasvetujemo, ker so naše ljudsko-šolske razmere toliko žalostne, ter menimo, da bi morali tudi Slovenci za uspešno učenje slovenščine po ljudskih šolah na vsak način skrbeti. Kaj bi bilo, ko bi slov. društvo vsako leto razpisalo nekoliko daril (recimo: 4—8 po 25 g. = 100—200 fl.) v priznanje za slug in v spodbujanje tistim marljivim učiteljem na spodnjem Štajerskem, ki bi vsled vspešnega podučevanja v slovenščini in marljivega odgojevanja slovenske dece v slovensko-narodnem in krščanskem duhu tega naj bolj vredni bili. Saj vemo, kako je! Učitelji so večkrat slabo plačani, in zatorej se vsled hrepenenja po stranskem prislužku marsikdo izneveri in po Judeževih srebernikih seže. Ako bi se pa naš nasvet uresničil, bilo bi tudi hrepenenje po judežkem denarju pri mnogih učiteljih pomanjšano, in mnogi bi raje ostali poštene Slovenci, in si poštenim in pravičnim potem prislužili slovenske resnične „Ehregabe“, kakor pa svoj značaj prodali! Odborniki slov. društva, prevdarite! Gotovo bodo vsi društveni udje radi v to privolili! Le to še omenim, da čim več daril, tim bolje! 100—200 fl. iz društvene blagajnice se že lahko za tako koristne svrhe potroši! A uspeh bo gotovo izdaten!

(Konec prihod.)

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar so delegacije pozvali v Budimpešto dne 25. oktobra, državni zbor pa začne na Dunaji zborovati 15. novembra. Sedaj zboruje več deželnih zborov, med temi tudi koroški. Slavni poslanec Einspieler potegnil se je krepko za koroške Slovence ter povdarjal, kako se jim krivice godijo, posebno v šolah in uradih. Nemčurje je to hudo speklo, ker jih uže jezi, da se ondi sploh še o Slovencih govori. Tajili so vse krivice in se izgovarjali na slovenske odpadnike in Judeže, češ ti hočejo le nemško in zopet nemško. G. Einspieler je podpiral tudi prošnjo spodnjih Drauberžanov, ki bi radi sodnijo dobili pa liberalci nemški jim niso privolili. Naposled je g. Einspieler še predlagal, naj se volilna pravica raztegne na ljudi, ki plačujejo 5 fl. direktnega davka, ta predlog utegne obveljati, ker je tudi uže v Saleburgu obveljal. Konservativni nemški poslanci v gornjem in spodnjem Avstrijskem potegnoli so se vrlo za kmete, zahtevajoč polajšanje šolskih bremen in brambo zoper ženitovanje nemaničev. Liberalci so jim pa vse odbili. Kmet Oberdorfer je grajal, zakaj se z deželnim denarjem slabe, neverske, nesramne in celo cesarju sovražne knjige kupujejo za šolske knjižnice. To je liberalce tudi hudo zabolelo. — Vesela novica dohaja iz Kranjskega,

v Novem mestu so Slovenci zmagali popolnem pri volitvah in tako dobi tudi drugo največje mesto kranjsko prav slovensko lice in slovenskega župana! Živelo! — G. Tonkli skliče vse primorske in goriške poslance v posvetovanje, kaj storiti, da Slovenci in Hrvati ondi pridobijo kmalu nekaj srednjih šol. — Ogerski državni zbor je sedaj zbran v Budimpešti; finančni minister mu je razložil, da so Magjari predlanskim 48 milijonov, lani 31 in letos 29 milijonov več izdali, kakor davkov dobili. Tudi drugo leto primanjka več kakor 20 milijonov, čeravno namislijo dače še huje napeti. V Temišvarski županiji so jezni ljudje davkarskega eksekutorja ubili.

Vnanje države. Rusom ni po volji, da si Angleži svojijo meni nič tebi nič Egipt. Zahtevajo torej Rusi Carigrad in Dardanele za prosto gibanje svojemu kupčijstvu iz Črnega v Egejsko morje. Sploh pa se Rusi pripravljajo na večji boj, ker silno utrjujejo mejo proti Nemčiji in Avstriji: Kijev bo kmalu silna trdnjava. Car se je preselil v Gačino. — Nemci kupujejo v Poznanskem zemljišča in grajščine po vsakej ceni in tako krčijo slovanskim Poljakom starodavna tla. Poljaci so vsled tega čedalje huje razburjeni in obračajo svoje oči v Rusijo pa tudi v Avstrijo iskajoč pomoči. — Švicarski liberalci so odpravili smrtno kazen. Sedaj jo tirja skoraj ves narod, ker z zločinci drugače ni prestat. — Papež so se z Angleži čez 300 let zopet toliko pogodili, da bodo v Londonu pri angleškeji vladi imeli poslanika. — Na Španskem je konservativcem postal vodja Jayme, sin Don Karlosa, ki se je tej časti odpovedal. — Srbski kralj Milan je došel v Ruščuk. Bolgarski knez, ministri in ljudstvo ga je sijajno sprejelo. Nadškof ga je pozdravil v imenu naroda želeč, naj bi se Jugoslovani združili. Ta pozdrav je storil velik utis. — V Egiptu pozvala je vojaška sodba Arabi-pašo, naj se zagovarja zavoljo punta. Arabi se pa dobro brani. Pravi, da je vse storil na povelje vice-kraljevo. Ta ovadba pa vice-kralju ni po volji in je dal Arabi-pašo v ječi hudo pretepsti. Vsled tega hočejo Angleži nesrečneža pred svojo sodbo pozvati in ga v Ciper poslati v pregnanstvo. Egiptovski vice-kralj pa nabira novo vojsko iz samih prostovoljcev. Nabrati jih hoče 10.000 mož. —

Za poduk in kratek čas.

Lakroma.

II. Nad vhomod posameznih sob so napisani primerni izreki, katere je nadvojvoda sam sestavil. Da bi tebi, blagovoljni čitatelj! dopadali, kakor so meni ugajali, volil bi vse naznaniti, pa ponudim ti samo par najkrajših:

Wer will haben gute Ruh,
Der sehe viel, und schweig dazu.

Freund in der Noth,
Freund in dem Tod,
Freund hinter Rücken;
Das sind drei starke Brücken.

Wir bauen Häuser hoch und fest,
Und bleiben hier nur fremde Gäst'.
Dort wo wir sollen ewig sein,
Da bauen wir ga ewig drein.

Gott meine Hoffnung,
Ehre mein Reichthum.

Ein gamalter Tod,
Ein hinckender Bot,
Ein blinder Schütz

Sind alle drei nichts nütz.

Allzeit traurig ist beschwerlich,
Allzeit fröhlich ist gefährlich,
Allzeit aufrichtig ist ehrlich.

Schweig und meid;
Merk und leid;

Jedes Ding hat seine Zeit.

Zunaj po vrtu, kakoršen je ves otok, so sipale raznolične cvetljice duhtečo vonjavo na vse strani. Rododendroni in aloje so odpirale svoje popke in šopke, rožmarina ravnodolge grede pa so ti škropile prijeten duh v nos in obraz. Skozi pisane gaje palem, ceder, mirt, mandlov in oleandrov, oranž in maranč je svetilo in se lesketalo skrivnostno morje; žarko solnce pa je streljalo raz modrega neba zlate pušice skozi temno vejevje ter slikalo čudežne podobe na zeleni hmelj. Bilo mi je, kakor bi se nahajal sredi toplega maja, a ne na začetku ledenega februarja, ko po Štajerskem okna in strehe cvetó in snežene muhe po mrtvih vrtovih plešejo. Štefanu Pehovcu je že nevolja po čelu brazde orala, ko sem zopet stopil v čolnič, s katerim je moral predolgo čakati. Povračaje se v Dubrovnik imela sva krasen razgled in pogled, kamorkoli se je oko obrnilo.

Na Ploči pri sv. Jakobu se je pri na pol jasnem nebu razpela od ednega griča do drugega toli krasna božja mavrica, da je še čmerikastega starca predramila, ki je pokazal z desnico na Pločo rekoč: arco di sera, bel tempo si spera. Kaj pomeni to? prijatelj! vprašam: Ali še tega ne znaš? Se ve, da ne, kdo bi tudi vse vedel. To je star pa resničen pregovor, da sledi za večerno mavrico jasno jutro. Druga prislovica pa pravi: Rosso di mattina, la pioggia s'avvicina. — Rdeče jutro, deževno večero. Med temi pogovori sva priveslala na sredo med Dubrovnik in Lakromo, to morsko cvetljico, in očesu se je ponudil prizor, kakoršnega ni lahko misliti. Solnce večerno je daleč tam za morjem zahajalo in zlatilo sè svojimi rumenimi žarki morske valove, da so lesketali, ko najlepši bi-

seri in najsvetlejši dijamanti. Zvoniki in stolpovi in palače Dubrovnške so se fotografirale v srebrnej vodi. In naposled je solnce utonilo v resnici utonilo v morji, in v tem trenutku se je zdelo človeku, da je vsa okolica vzplamnela v živem ognju. Še mojemu spremljevalcu so se oči zakresile in zaiskrile, da mi je pogledal v obraz in mirno rekel: je li gospod! naš Dubrovnik je lep. Da! lep je Dubrovnik in lepa je Lakroma — in zabiti te lepote, ni lahko! —

Smešnica 42. Oča so imeli v mestu malo-pridnega sina, ki se je rokodelstva učil. Nekega dne dobijo od njega pismo, ki se tako glasi: Ljubi oče! Včeraj v pondeljek sem bil tožen zaradi dolžnih 20. gl. danes v torek vam pišem in juter v sredo dobite moje pismo. Ako mi v četrtek ne pošljete denarjev, ne bom imel v petek 20. gl. da bi v soboto plačal svoj dolg in tako bom v nedeljo zaprt, ter prosim da me obiščete v ječi, ako pridete v mesto!

Razne stvari.

(Katol. konservativno društvo) v Mariboru je po 12letnem obstanku prenehalo. Tisti, katerim je tukaj zavoljo freimaurerjev in zagrizenih liberalcev konservativnega društva treba kakor ribi vode, se niso brigali več zanj, misleč, saj imamo uže nekoliko konservativno vlado. Dal Bog, da se ne varajo! Premoženje društva, 81 fl. 79 kr. se je izročilo kat. tiskovnemu društvu, ki se je bilo porodilo iz konservativnega društva in izdaja Slov. Gospodarja.

(Na celjski gimnaziji) vpisanih je letos 277 dijakov, med temi 139 Slovencev; vkljub temu so novega profesorja tje z Gradca poslali, ki ne zna nič slovenski.

(G. Langerholz) c. k. sodnik celjski je 11letno deklico iz Voglajne srečno rešil, v katero je bila zavoljo hude viničarice skočila, ki jo je dobiti hotela, ker je nekaj grozdov utr-gala. Brez pomoči sodnikove bi deklica gotovo bila utonila.

(Okrajni živinozdravnik) za vranski in gornjegrajski okraj s sedežem v Mozirji imenovan je g. Martin Jelovšek.

(† Umrli) sta FZM. Marojčič na Dunaji in č. g. M. Kogelnik, prošt v Spod. Drauburgu.

(V Ljutomeru) je nek postopač prišel v g. Vaupotičevo krčmo in zahteval malo žganjice in plača z desetico. Sedaj ugrabi natarico Trezo Mir, jej zamaši usta, roki zveže in potem iz miznice vzame 40 fl. in zbeži.

(Tagespošta) vedno psuje slovenske liste ter jih ima za „ščuvarske liste“ pa sama največ hujska in se predrzne celo svitlega cesarja lotiti se. Objavila je namreč poročilo nekega „Deutscher Verein“ v Gradci, ki hvali tržaškega poslanca Teuschla, zavoljo upora zo-

per ministerstvo grof Taaffejevo, kar so pa svitli cesar bili sami očitno grajali. Dotični list Tagespošni bil je konfisciran pa tako pozno, da je zvečinoma bil uže razposlan.

(Potres) bil je v Zagrebu 11. oktobra. Škodoval ni.

(Požar.) V Pamečah je hlapec Maranšek ognja vtoril, da je posestniku Hermanu zgorel hlev, hiša, vsi pridelki in 3 voli, hlapec Filip Strehar pa se je opekel, da je umrl. Ogenj je pokončal še Blaž Vrdnikovo gospodarsko poslopje.

(Preminolj ste) da nihče ne vé kam: 4letna deklica M. Črnogova od sv. Ane pri Slov. Bistrici in 14letna služkinja Alojzija Graf na Planini.

(Znanega Brandstetterja) hčeri so kupile vsa posestva plem. Kriehuberjeva v mariborskem okraju, razven paromlina v Mariboru, za 133.000 fl.

(Iz ječe v Laškem) všel je 25letni Miha Višner iz Konjic. Ni ga veselilo celih 6 mesencev v ječi sedeti.

(Ukradli) so posestniku Lešniki v Novi vesi pri Slov. Bistrici prstan, možkih in ženskih oblačil, 7 odev, platna in črevljev, viničarju Vrbnjaku v Cerovci tudi več obleke, platna, klobuk, posestniku J. Klinarju pri Šoštanji mnogo oblačil in črevljev, J. Korblerju v spodnji Kapli listnico s 175 fl. J. Podvršku v Zaslovcih 4letno kobilo, vredno 400 fl.

(„Cillerca“) se norca dela iz jednako-pravnosti Slovencev z Nemci navajajoč budalasto povest o dveh goskah, slovenskej in nemškej, ki ste vkup iz 20 jajc samo 12 gosek, 8 slovenskih in 4 nemške izvalile. Bodi jej postreženo s sledečim: „Cillerca“ je kupila mnogo slovenskih jajc, ter na nja posadila ponemčenega urednika svojega „Bauernfreunda“ češ on jej naj izvali samih nemških putic. Toda do sedaj še jih ni čisto nič izvalil, čeravno uže cele 3 mesece na jajcih sedi. Menda jih je dal v svojej nestrpljivosti razhladiti se in sedaj druga niso, nego žlaprtki!

(Prestavljeni) so g. Stanko Marin iz Ljutomera kot učitelj v Brežice, g. Anton Porekar kot provizoričen učitelj k sv. Juriju ob Donačkej gori.

(Prismojen nemčur) žuga v dopisnici Ormož užgati, če se č. g. župnik Sporn in g. Anton Gersak drugam ne preselita. Nemčurjem na ljubo uže ne!

(Razupili) ste „Marburgarca“ in „Tagespošta,“ da je okrajni šolski svet Mariborski dovolil nemško šolo v Pekrah. To ni res. Okrajni šolski svet nima te pravice in je dotično prošnjo dr. Reiserjevo moral dalje poslati deželnemu šolskemu svetu v Gradci, ki ima pravico šolo dovoliti ali odbiti. Tako, gospodje nemčurji in Judeži!

(Drava) je pod Ptujem mnogo njiv odnesla v srenji Budini. Nemški deželni zbor ni hotel nikoli nič storiti, akoravno je poslanec g. Herman tirjal, naj se struga Dravina popravi.

(Domoljubna zahvala) se izreka tistim 5 č. g. duhovnikom, ki so bivšemu odgovornemu uredniku „Slov. Gosp.“ na ljubo odstopili, da bi dobil mesto, za katero prosi, in dosegnil uže silno potrebno premembo v svojem stanji!

Loterijne številke:

V Trstu 14. oktobra 1882: 46, 70, 28, 3, 81.
V Linci „ „ 43, 85, 2, 27, 9.

Prihodnje srečkanje: 28. oktobra 1882

Podpisana naznanjata rodovini in znancem pretužno vest, da je po božje volji naju preljubljeni mož in oča

Franz Drozg,

posestnik na Arlici pri Ribnici

dne 15. oktobra t. l. v 49. letu svoje starosti po mučni bolezni tēr previden s sv. zakramenti mirno v Gospodu zaspal.

Zahvaljujema se vsem, ki so pokojnega dne 17. t. m. h pogrebu spremljali.

Peter Drozg,

sin.

Marija Drozg,

rojena Stepišnik, udova.

Oženjen orgljar, ki prav dobra spričala ima, želi službo orgljarstva in mežnarije koj sprejeti, ter se priporoči velečast. cerkvenim predstojnikom. Drugo se izve pri župnijskem uradu na Paki (pošta: Fraslau.) 1—3

Pri gornji sv. Kungoti

bode se v pondeljek, 23. t. m. ob 9. dopoldne

6 štrtinjakov

letošnjega cerkvenega vina po dražbi oddajalo.

Cerkveno predstojništvo.

**Več 100 dreves
in vinogradsko posestvo**

se proda proti dobrim pogojem. Več je za povzeti iz oglasa šte. 38. in 39. „Slov. Gosp.“

Vinogradsko kolje,

smrekovo, navadno ali bolj močno, za pošiljatev po železnici ali Dravi, je pripravljen poslati iz lastnega gojzda do vigredi.

L. D. Vinšek,

pošta Reifnik. (Štajersko.)

1—2

Lep pes

beli, rujavo rumljast, je takoj na prodaj. Več se izve pod napisom „zvesti čuvaj“ poste rest. Reifnigg, Štajersko. 1—2

Novi močni polovnjaki

z železnimi obroči se dobivajo po jako nizkej ceni pri

Felix Schmidl-nu

v koroški ulici, št. 18.

Naznanilo sejma.

Velik živinski somenj bode na Šimonovo 28. t. m. pri sv. Tomaži nad Veliko nedeljo.

Naznanilo.

V založbi K. Tandlerja v Gradci (Franzensplatz) je izišla:

„Vrtnica“

Mazurka za glasovir, zložil Fran Jurkovič.

Cena 50 nov.

Na prodaj jo imajo: Giontini v Ljubljani, Tandler v Rudolfovem, Drexl v Celji, Leyrer v Mariboru, Blanke v Ptuji, Flois v Radgoni, Kaunker v Celovci i. d.

2—3

Divje kostanje in želod

kupujeta vsake mere trgovca

Matič in Pliker v Celji

v železniškej ulici šte. 97. 5—5

3—3

Hiša na prodaj.

Blizo fabrike predivnice v št. Pavlu pri Priboldu je na prodaj hiša v dobrem stanu, ki je pripravna za vsako trgovino, za krčmarja. Doda se obrtnijska pravica za krčmarenje, dalje dve njivi, nov kozolec. Kdor želi kupiti, temu pové več Pavel Jager v št. Pavlu pri Priboldu, pošta: Pragwald.